

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2020-2021

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Karolína Maršáková

**Faktory ovlivňující vzdělávání pracovníků, pracujících
s dětmi s poruchou autistického spektra**

Praha 2021

Vedoucí bakalářské práce:

PhDr. Shánilová Ivana, Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME)

2020-2021

BACHELOR THESIS

Karolína Maršáková

Title

**Factors influencing the education of workers working
with children with autism spectrum disorder**

Prague 2021

The Bachelor Supervisor:

PhDr. Shánilová Ivana, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 12. 5. 2021

Jméno autorky: Karolína Maršáková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat mé vedoucí práce PhDr. Shánilové Ivaně, Ph.D. za vedení a konzultace. Dále bych chtěla, poděkovat mým kolegům z Integrovního centra Zahrada V Praze3 a ZŠ Zahradka za umožnění a provádění praktické části mé bakalářské práce, za odborné konzultace a pomoc při zpracování tématu.

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá dalším vzděláváním pracovníků a dalšími metodami vzdělávání. Rozebírá formy a metody vzdělávání, motivaci ve vzdělávání a cíle dalšího vzdělávání a poruch autistického spektra. Praktická část se skládá z popsání organizací, kde vznikl výzkum a z hloubkových rozhovorů s pracovníky organizací.

Klíčová slova

Autismus, cíle vzdělávání, faktory ovlivňující vzdělávání, formy vzdělávání, Home-office, Mýty o autismu, poruchy autistického spektra, Koronavir, Základná škola speciální Zahrádka

Annotation

The Bachelor Thesis- deals in the theoretical part of further training of workers and other methods of education. It discusses forms and methods of education, motivation in education and the objectives of further education and autism spectrum disorders. The practical part consists of describing the organisations where the research originated and of in-depth interviews with the staff of the organisations,

Keywords

Autism, Autism myths, autism spectrum disorders Coronavirus, education goals factors affecting education, forms of education, Home office, Coronavirus, Special Garden Base School

ÚVOD	9
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 VYMEZENÍ POJMU ANDRAGOGIKA	10
2 MOTIVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ	10
2.1 Formy vzdělávacích aktivit.....	12
3 FORMY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ	15
3.1 formy a metody vzdělávání mimo pracoviště.....	16
3.2 Metody vzdělávání na pracovišti	18
3.3 cíle dalšího vzdělávání pracovníků.....	20
4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ	21
5 PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA	24
5.1 Historie pojmů	24
5.2 Prevalence poruch autistického spektra.....	25
5.2.1 Záměny za Pas či koexistence s PAS.....	26
5.2.2 Duševní poruchy a poruchy chování – Záměny za PAs.....	26
5.2.3 Neurologické a genetické poruchy a syndromy – koexistence s PAS	27
5.2.4 Poruchy smyslů.....	27
6 DĚTSKÝ AUTISMUS	27
6.1.1 Některé Příznaky autismu	27
6.1.2 Mýty o Autismu	28
6.2 Popis dalších Jednotlivých poruch autistického spektra.....	28
6.2.1 Atypický autismus.....	28
6.2.2 Aspergerův syndrom.....	29
6.2.3 Dětská dezintegrační porucha	30
6.2.4 Rettův syndrom.....	30
PRAKTICKÁ ČÁST	31
7 METODOLOGIE VÝZKUMU	31
7.1 Charakteristika metody výzkumu	31
8 PŘEDSTAVENÍ ORGANIZACÍ	32
8.1 Základní škola speciální zahrádka	32

8.2	Integrační centrum v Praze 3	34
9	RESPONDENTI.....	35
10	VÝSLEDKY VÝZKUMU	36
11	DISKUZE	50
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	54
	SEZNAM ZKRATEK	56
	SEZNAM OBRÁZKŮ	57
	SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK.....	58
	SEZNAM PŘÍLOH.....	59

ÚVOD

Tématem bakalářské práce je **Faktory ovlivňující vzdělávání pracovníků pracujících s dětmi s poruchou autistického spektra**. Toto téma si vybrala autorka práce, protože pracuje jako asistent pedagoga u dětí s kombinovaným postižením a autismem. Proto je autorka každý den v kontaktu s dalšími pracovníky, kteří se musejí neustále vzdělávat. Autorka práce se chtěla se o dalším vzdělávání pracovníků dozvědět více. Díky práci, kterou autorka vykonává ví, že se musíme vzdělávat neustále a nestačí nám pouze vzdělání, které máme. Dle zákona 108/ 2006 sb. se všichni pracovníci v sociálních službách, musí celoživotně vzdělávat. Toto neplatí jen pro pracovníky v sociálních službách, ale i pro pedagogické pracovníky, kteří pracují s dětmi s poruchou autistického spektra.

Další vzdělávání pracovníků je důležité a bez něj se jakýkoliv pracovník, který pracuje s dětmi s PAS neobejde. Ve vzdělávání se objevují nové trendy a postupy, které by měl každý pracovník znát a umět je správně aplikovat při své práci. Dále také další vzdělávání můžeme chápat, jako doplnění nových poznatků, ale hlavně zvýšení kvalifikace na trhu práce. **Cílem bakalářské práce je zjistit oblasti vzdělávání pracovníků, aby mohli pracovat s dětmi s PAS a zanalyzovat oblast vzdělávání v průběhu koronaviru-distanční výuce.** Výzkumná část se odehrávala v Integrovaném centru zahrada v Praze 3 a ZŠ Zahrádka. Jsou to dvě samostatné organizace, které jsou v jedné budově a velmi úzce spolu spolupracují. Při praktické části je použit kvalitativní výzkum, a to metoda rozhovoru, který autorka prováděla s pracovníky IC Zahrada a ZŠ Zahrádka na Praze 3, kteří přímo pracují s dětmi s PAS.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ POJMU ANDRAGOGIKA

Vzdělávání patří v dnešní společnosti k jedním z nedůležitějších faktorům, které ovlivňují náš každodenní život. Andragogika je studijní obor, který je také veden jako vědní obor. Je zaměřená na široké spektrum vzdělávání a učení dospělých. V andragogice existují rozdílné koncepce. Andragogika je také součástí věd o vyučování, vzdělávání a výchově. Andragogika se také dá definovat jako „*Vědní obor v systému věd o výchově a vyučování, zaměřený na veškeré aspekty vzdělávání a učení dospělých či Studijní obor v programu pedagogických věd, sloužící přípravě budoucích odborníků v oblasti vzdělávání dospělých*“.¹

Pojem andragogika se ve světě moc neuchytila. Nejvíce se můžeme setkat s termíny vzdělávání dospělých či další vzdělávání. Vzdělávání můžeme volně přeložit a chápat jako proces, ve kterém si člověk prostřednictvím vyučování osvojuje poznatky a činnosti, které vnitřním zpracováním a učením předělává na vědomosti, návyky a dovednosti. Tudíž není omezeno jen na dobu dětství a mládí, ale právě provází všechny věkové stupně.² Vzdělávání dospělých má jiná specifika a aspekty než vzdělávání dětí a mládeže. Zaměřuje se především na určité potřeby a požadavky dospělých jedinců.

2 MOTIVACE VE VZDĚLÁVÁNÍ

Vzdělávání nabyde na efektivitě, pokud je zde nějaká motivace. Při vzdělávání dospělých je důležitá efektivita a intenzita této motivace. Motiv je příčina, pohnutka i energie vyvolávající a udržující cílenou lidskou aktivitu s ohledem na její směr, intenzitu, trvání jejího zaměření. Klasifikace motivů bývá různorodá a je častější členění na primární (biogenní, instinktivní, organické, vrozené a naučené) a sekundární (sociogenní, získané, naučené, modifikované socio-kulturním prostředím). Ve

---

¹ BENEŠ, M.. Andragogika. 2 aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN: 978-80-247-4824-5 str 11.

² MUŽÍK, J. Andragogika. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-045-9

vzdělávání je nejdůležitější aplikovat především sekundární motivy.³ Motivy se u jednotlivých skupin liší, vyvíjí a mění. V dnešní době se dá vycházet z toho, že se prakticky může a musí vzdělávat každý jedinec ve společnosti. V realitě je to, ale bohužel jiné. Až polovina populace se systematicky neučí, nevzdělává i když nutnost celoživotního vzdělávání většina občanů uznává. Poměrně lehce se dají zjistit motivační rozdíly podle věku, podle socioekonomického statusu, dosaženého vzdělání, podle pohlaví a životních okolností (počet dětí, rodinný stav.) Řadění motivů účasti na dalším vzdělávání je sociální kontakt – účastníci se snaží navázat kontakty, pochopení osobních problémů, zlepšit svou sociální pozici či ji upevnit, mají potřebu skupinových aktivit. Sociální podněty jsou také velmi důležité. Účastníci se snaží o získání prostoru, kde nebudou zatěžováni každodenními frustracemi, stresem a tlaky.

Profesní důvody – jde o rozvoj vlastní pozice v zaměstnání. Spoluúčast na politickém, hlavně komunálním životě, kdy hlavním důvodem je zlepšení svých schopností účasti na komunálních záležitostech.

Vnější očekávání – účastník následuje doporučení svých přátel, zaměstnavatele, sociálních pracovníků.

Kognitivní zájmy – představa vzdělávání dospělých, která vychází z vlastních hodnot a znalostí. Motivace je tedy souhrn všech motivů, které aktivizují člověka k určitému jednání. Ve vzdělávání dospělých je motivace významným faktorem a je na ní částečně závislý i konečný efekt výuky. Motivace lze definovat jako souhrn všech motivů, které aktivizují či stimulují člověka k určitému jednání. Ve vzdělávání dospělých je motivace jedním z nejdůležitějších faktorů a je na ní z velké části závislý i konečný efekt výuky.

---

³ PALÁN, Z. Výkladový slovník lidské zdroje. Praha: 2002. ISBN 80-200-0950-7

Motivaci ve vzdělávání lze chápat jako celek vzájemně se podmiňujících motivů ne také faktorů. Je vědecky dokázáno, že studijní úspěchy zesilují a stabilizují výkonnostní studijní motivaci. Neúspěchy, přehnané nároky či nerealistické cíle ji snižují a vyvolávají stres. Ve vzdělávání dospělých je vysoce motivující návaznost na individuální profesní zájmy a aplikace nově získaných znalostí a dovedností.

Motivaci lze dělit na:

- Vnitřní – pocity uspokojení, uznání, štěstí, sebeuspokojení
- Vnější – finanční ohodnocení, ocenění, kariérní

2.1 FORMY VZDĚLÁVACÍCH AKTIVIT

Lze formou rozumět nějaký určitý strukturovaný rámec výuky. Jedná se tedy o učení a vyučování. Jedná se o různé řízení, ale hlavně organizace didaktického procesu. Formy vzdělávání dospělých: „*Souhrn organizačních opatření a uspořádání výuky (vzdělávání) při realizaci určitého vzdělávacího procesu*“.⁴ V literatuře se lze setkat s dělením didaktických forem podle různých hledisek. Formy můžeme dělit takto:

- Časové uspořádání, kdy časovou jednotkou ve vzdělávání dospělých může být několik hodin ale i několik dní.
- Organizační uspořádání studujících osob – individuální, skupinové, smíšené.
- Interakce lektora a posluchače - formy kooperativní, participativní, individualizované.
- Stavů systémů, v nichž vzdělávání probíhá, tyto systémy můžeme rozlišovat na živé (učitel, lektor, konzultant,...) a neživé (vyučovací technika, didaktické pomůcky).

---

⁴ PALÁN, Z. Výkladový slovník lidské zdroje. Praha: 2002. ISBN 80-200-0950-7 str. 65

MUŽÍK, J. Andragogika. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-045-9

- Vyučovacího prostředí – výuka ve třídě, na pracovišti, doma.
- Zaměření pedagogické akce – specializační kurzy, inovační, rekvalifikační.

Nejběžnějším způsobem je rozdělení forem výuky na:

- Prezenční, kdy se lektor nebo učitel a účastník vzdělávání setkávají pravidelně v učebně a oba se musí uvolnit ze svých pracovních povinností. Nejdůležitějším faktorem je zde stanovení cílů výuky. Obsah učiva je většinou stanoven učebním plánem, který zahrnuje seznam předmětů a hodinové dotace daných předmětů. Prezenční formy studia lze popisovat, jako formu učení, kde je v procesu vyučování na stejném místě jak vyučující, tak student. Stejně místo se rozumí třída, posluchárna, exkurze atd. Probíhá mezi nimi kontakt, který se zaměřuje na předávání obsahu vzdělávání, jeho vysvětlení a následná aplikace do vědomostního procesu.
- Kombinovanou, která je velmi rozšířená. Část výuky je převedena do individuálního studia, ale lektor stále řídí samostudium účastníků. Tato forma má různé podoby, například individuální studium, nebo tréninkové kurzy. Jde tedy o spojení prezenční a distanční formy studia tam, kde to vyžaduje obsah studia či pedagogická náročnost.⁵
- Distanční je charakteristické tím, že účastník a lektor jsou v průběhu výuky odděleni v prostoru, ale může dojít i oddělení z časového hlediska. Komunikace probíhá prostřednictvím studijních materiálů, konzultací a seminářů. Tato forma studia je založena na samostatném studiu a k tomuto účelu obdrží studující ve vzdělávací instituci kompletní studijní materiály, připravené speciálně pro samostudium. Studijní obsah je zpracován do metodicky promyšlených a detailně zpracovaných studijních opor, tedy nikoliv běžných skript. S touto formou vzdělávání jsme se mohli setkat hlavně v této době „koronavirové“ kdy se uzavřely všechny školy, školící střediska a lidé jsou odkázáni na on-line komunikaci přes počítače či mobily. Některé vysoké školy uvažují nad tím, že by

---

⁵ ZLÁMALOVÁ, H. Distanční vzdělávání a elearning. Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3

alespoň část své výuky nechali online a některé firmy se tímto nápadem nechali inspirovat také. Chtějí, aby pracovníci více využívali „Home-Office“ a do kanceláří chodili maximálně 2x v týdnu.

Dle školského zákona se formy studia rozdělují takto:

§ 25 Formy vzdělávání

(1) Základní vzdělávání se uskutečňuje v denní formě vzdělávání. Střední a vyšší odborné vzdělávání se uskutečňuje v denní, večerní, dálkové, distanční a kombinované formě vzdělávání; vzdělání dosažené ve všech formách vzdělávání je rovnocenné.

(2) Pro účely tohoto zákona se rozumí

a) denní formou vzdělávání výuka organizovaná pravidelně každý den v pětidenním vyučovacím týdnu v průběhu školního roku,

b) večerní formou vzdělávání výuka organizovaná pravidelně několikrát v týdnu v rozsahu 10 až 18 hodin týdně v průběhu školního roku zpravidla v odpoledních a večerních hodinách, c) dálkovou formou vzdělávání samostatné studium spojené s konzultacemi v rozsahu 200 až 220 konzultačních hodin ve školním roce.⁶

---

⁶Zákony České republiky [online]. © 2015 [cit.2021-02-02]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/cast-1-paragraf-25>

3 FORMY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ

Přednáška – Jde o nejčastější a nejběžnější způsob dalšího vzdělávání. Z časového hlediska jde o krátkodobou akci, kde je primárním cílem získat nové informace a rozšíření svých vědomostí.

Školení – Z časového hlediska mohou být školení krátkodobá, nebo delší akce, která má za primární cíl získat nové informace a rozšířit vědomosti pracovníků. Jde též o proškolení dosavadních znalostí i nově získaných informací. V některých případech, lze školení zakončit zkouškou či malým testem, kde si školitel i účastník prověří nově získané informace a porozumění jim.

Seminář – U semináře se může jednat o krátkodobou akci, ale i o střednědobou. Jedná se většinou o jednorázovou akci. Cílem semináře je rozšířit své znalosti a získání nových informací o daném tématu. Nejčastěji se zde uplatňuje diskuze a určitý druh reflexe.

Kurz – Kurzy lze rozdělit dle náročnosti na krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Cílem kurzu je jednoznačně rozšíření znalostí, získání nových dovedností, informací a naučení se nových postupů v daném odvětví. Kurzy bývají zakončené zkouškou a vydáním certifikátu, který informuje o absolvování daného kurzu.

Výcvik – U výcviku se jedná o dlouhodobé další vzdělávání. Tento typ je po úspěšném absolvování zakončen zkouškou. Jde zde o získání širších dovedností spojené s rozvojem osobnosti a praxe.

Samostudium – Je individuální záležitost a učení každého pracovníka. K neustálým inovacím a novinkách na trhu práce, v daných oborech je člověk nucen se neustále vzdělávat. V samostudiu lze využít odbornou literaturu, zprávy, přednášky, kurzy, odborné časopisy, dokumenty, bakalářské práce, disertační práce atd.

Internet – Je samostatný informační kanál, kde se lze dále vzdělávat. Internetové portály nabízí nespočet cenných informací, odkazů ve všech různých oborech.

E-learnig – V dnešní moderní době je E-learnig velmi populární forma dalšího vzdělávání. Jde o formu vzdělávání, kde účastník není přítomen někde ve třídě či ve výukové místnosti, ale může být doma či v práci. Odpadá zde stres z cestování na místo kurzu, hlídání dětí či cestování v nepříznivém počasí. Důležité zde je, aby si účastník našel, zda je tento kurz správně akreditován. K této formě stačí účastníkovi počítač či mobilní telefon s připojením k internetu.⁷

Stáž – Stáž patří mezi efektivní formu dalšího vzdělávání. Hlavním cílem stáže je, získání praktických zkušeností, nových dovedností a informací. Stáže jsou bezplatné či placené. Jedná se o krátkodobé či střednědobé akce. Po skončení stáže je u některých firem možnost získání práce. Oblasti dalšího vzdělávání se například v roce 2019 věnoval Fond dalšího vzdělávání, příspěvková organizace MPSV ČR, který už neexistuje a nelze dohledat.

3.1 FORMY A METODY VZDĚLÁVÁNÍ MIMO PRACOVIŠTĚ

Brainstroming

Zapadá do skupiny jiných typů porad. Cílem této metody je v krátkém časovém sletu navrhnout a přijít na nové myšlenky a větší množství nápadů. Tato forma je závislá na hlavních třech bodech. Čím více nápadů příslušný jedinec či skupina vymyslí, lze najít vícero způsobů na řešení dané situace a najít hlavně správné řešení. skupina vymyslí podstatně více nápadů, myšlenek, a to v celkem krátkém čase, než co ve stejné době vymyslí stejný počet jiných lidí. Je potřeba, aby naše myšlení mělo od sebe odděleno myšlení tvůrčí a kritické. Brainstroming byl objeven v 50. letech 20. století. Tato metoda byla a je založena na výroku „Více hlav, víc ví.“ Jde o jednu z nejúčinnějších a

---

⁷ ZLÁMALOVÁ, H. Distanční vzdělávání a elearning. Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3

nejpoužívanějších metod, pomocí které získáváme řadu nápadů a myšlenek k možnosti vyřešení určitých problémů či různých situací.⁸

Outdoor training – je výuková metoda, která se nazývá dále také i učení hrou. Tato metoda je čím dál více používanou ve vzdělávání manažerů. Při této metodě jsou využívány pohybové aktivity. Jde o metodu vyučování a učení, přímo se zaměřuje na smyslové zkušenosti, uskutečňuje se ve venkovním prostředí. Zaměřuje se na to, aby došlo k pozvednutí úrovně jednotlivců v oblasti sociální a duchovní, fyzické, kognitivní a emocionální.

Assessment centre – „jedná se o metodu důkladného hodnocení člověka, přesněji řečeno o kombinaci více hodnotících psychologických postupů a technik v jednom časově uzavřeném bloku. Techniky používané v rámci Assessment centra slouží všechny jednomu cíli, a to získat informace o osobnosti, schopnostech a dovednostech člověka. Každá z nich na to jde jinak a každá z nich mapuje jiné oblasti.“⁹

Demonstrování nebo také názorné vyučování – Tato metoda se může nazývat praktické vyučování. Zde se využívá názorné převedení pracovních postupů. Dovednosti i znalosti jsou představovány ve výukových dílnách nebo vývojových pracovištích. Primárně pracuje na principu, kde je nejdůležitější posilování návyků. Je tedy důležitý přístup školitele, nadřízeného pracovníka či zkušeného kolegy, který musí umět poddat správnou a odpovídající zpětnou vazbu. Jeho povinností je také ukázat

---

⁸ TURECKIOVÁ, M.: Řízení a rozvoj lidí ve firmách. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, ISBN 80-247-0405-6. str. 62

⁹ ARMSTRONG, M.: Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy: 10. vydání. 1. vyd. Praha: Grada, 2007, 789 s. ISBN 978-80-247-1407-3. s. 584

KOUBEK, J.: Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky. 4. rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7261-168-3. s. 248

školenému jak správně a bezpečně postupovat při práci, aby se dosáhlo optimálního výsledku.

Případová studia, workshopy – Další metodou, kterou se budu zabývat je právě metoda, která podporuje a podněcuje analytické myšlení, a hlavně týmovou práci. Zde se účastníci setkají se situací, která může být reálná nebo smyšlená. Je tedy potřeba, aby jí účastníci byli schopni vyřešit v daném čase.

Základní znaky Workshopu:

- Jedná se o profesionální specialisty, jde tedy o lidi kteří mají kompetence a zkušenosti v daném oboru
- Workshop vede zkušený moderátor, který má odborné kompetence i vědomosti v dané problematice.
- Výsledky jsou následně zpracovány a dále se s nimi pracuje

Cílem workshopu je najít řešení a následné vyřešení daného problému. Případová studie má však vícero řešení. Případová studie tedy směřuje k tomu, aby se zvyšovala schopnost najít problémy, zkoumat je a vyřešit, zjistit nové informace, vyměnit si své poznatky a postřehy, ale i své názory na daný problém řešení. Obě tyto metody se používají u manažerů a u tvůrčích zaměstnanců pro zvýšení kreativity, ale hlavně vzdělání.¹⁰

3.2 METODY VZDĚLÁVÁNÍ NA PRACOVIŠTI

V rámci těchto metod, lze aplikovat individuální přístup ke školenému pracovníkovi. Velmi důležitý, je zde školitel, který by měl umět předat veškeré

---

¹⁰ KOUBEK, J.: Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky. 4. rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7261-168-3.

informace, zkušenosti i poznatky školenému jedinci. Měl by umět vše vysvětlit, naučit ale také naslouchat.

Do těchto metod může patřit například:

- **Coaching** – Tato forma je dlouhodobé povahy. Zde vzdělávaný nebo školený získává nové znalosti, dovednosti a schopnosti, které následně bude moci využít ke zvládnutí pracovních úkolů.

- **Mentoring** – Je velmi podobný jako coaching, ale určitý rozdíl tu je. Ten je, že mentora si vzdělávaný pracovník volí sám. Mentor je zde v roli rádce, který může dávat rady i mimo pracovní oblast.

- **Counseling** – V této formě metody jsou si obě strany rovni. Jsou tedy na stejné rovině. Jde zde o vzájemné konzultace. Vzdělávaný pracovník má aktivní přístup.

3.3 CÍLE DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ

Jednotlivé cíle, které by mohly pomoci k dalšímu vzdělávání pracovníků.

Jedná se o tyto cíle:

- Zlepšení kompetencí a kvalifikace
- Snaha o dosažení důvěry v sebe sama
- Snaha o zapojení do změn a dění v dané organizaci
- Stát se zodpovědným pracovníkem, který je soběstačný
- Stát se kvalifikovaným odborníkem a přizpůsobit svojí kvalifikaci své pracovní pozici
- Být schopen vyhledat a aplikovat vhodné nástroje pro řešení problémů

Další vzdělávání pracovníků pomáhá nejen rozvoji daného pracovníka, ale i celé organizace.

Může dojít k:

- Zajištění kolektivní identity či kulturní organizace
- Motivování pracovníků do nových a lepších pracovních pozic
- Potřebě rozpoznat problémy na pracovišti či nečinnost některých pracovníků a následně tento problém řešit¹¹

---

¹¹ LAZAROVÁ, B. a kol.: Cesty dalšího vzdělávání učitelů. Brno: Paido, 2006. ISBN 80- 7315114-6. s. 44

4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ

Účast na dalším vzdělávání ovlivňuje několik faktorů:

- Osobní charakteristika
- Životní situace
- Okolí a vztahy
- Společenské klima a společenský rámec ve vztahu k učení.

Další vzdělávání pracovníků v určité společnosti, je pak velmi silně ovlivněno kulturou organizace, která je jedním z faktorů působících na vzdělávání a rozvoj zaměstnanců.

Je dokázáno, že s vyšším dosaženým vzděláním přímo úměrně roste míra účasti na dalším vzdělávání. Vzdělání je některými autory dokonce považováno za klíčový faktor.¹²

Mladší věkové skupiny se účastní dalšího vzdělávání více než starší věkové skupiny. Důvod může být, že pro starší lidi je další vzdělávání investice v podobě času i peněz. Někteří o efektivitě zcela pochybují. Ale neznamena to, že se dále vzdělávají jen mladí lidé. Některé firmy po svých pracovních požadují další vzdělávání, a to na úkor ztráty pracovní pozice. Nejdůležitějším faktorem je motivace k dalšímu vzdělávání. Souvisí se vztahem ke vzdělávání, který si člověk během života vytvořil. Lze tedy říci, že lidé, kteří byli vedeni k učení a byla jim kladena důraznost na důležitost vzdělání, tak budou mít pravděpodobněji kladný vztah k dalšímu vzdělávání i nadále. Budou se aktivně zapojovat do dalšího vzdělávání, a hlavně budou ochotni do něj investovat čas i peníze.

---

¹² BENEŠ, Milan. Andragogika. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008, 132s. ISBN 978-802- 4725-802.

Další faktory, které mohou ovlivnit vzdělávání:

- Rodinný stav
- Podpora rodiny
- Finance
- Péče o děti
- Pracovní vytíženost
- Podceňování sebe sama
- Neochota se dále vzdělávat
- Věk
- Cestování do školy či na kurzy atd....
- Nemoc
- Zdravotní stav
- Nemožnost se dále vzdělávat z důvodů nízkého vzdělání
- Čas

Dále je tady v těchto dnech jeden z největších faktorů, který negativně ovlivňuje vzdělávání jako celek. A to je situace okolo „Koronaviru“. Jsou uzavřeny všechny školy i školící centra. Nejen děti a studenti se nemohou vzdělávat tak, jak jsme byli všichni do této doby zvyklí, ale i dospělí se museli s touto situací nějak vypořádat. Díky „Koronaviru“, je v České republice všechno uzavřené a převážně půlka populace pracuje z domova na takzvaném „Home-Office“. Děti a studenti jsou doma a tudíž, je zde velký problém se vzděláváním i dospělých. Školy, školení a další vzdělávání je v následujících měsících odkázáno na on-line výuku. Některé kurzy, přednášky i semináře jsou poskytovány on-line, ale některé byly díky této neobvyklé situaci zrušeny. V této době není lehké se vzdělávat. Kurzy prováděné přes počítač nám nedají to, co by nám dali, kdybychom je měli za normální situace. Dlouhodobé kurzy byly skoro všechny zrušeny, pozastaveny nebo posunuty na jiné termíny. Kurzy, které byly už v procesu vzdělávání pokračují pomocí on-line výuky přes počítače. „Koronavirus“ nám změnil pohled na vzdělávání jako celek. Přesvědčili jsme se, že lze pokračovat ve vzdělávání pomocí on-line výuky, i když to není v mnoha směrech jednoduché, a hlavně trvalé řešení. Dochází, zde k nedostatku sociálního kontaktu mezi lektorem nebo učitelem a vzdělávanými. Ale také mezi studenty navzájem. Důležitým faktorem jsou zde i finance, protože mnoho lidí přišlo o svojí práci a nemůže si tak další vzdělávání dovolit. Nejdůležitějším faktorem je pak motivace. Motivace, že se situace v České republice zlepší a vzdělávání i návrat do pracovního života, pak bude moci pokračovat, tak jak jsme byli všichni zvyklí. Na denním pořádku je, pak zejména samostudium,

které je v této nelehké době zapotřebí více než předtím. Toto platí, jak pro děti a studenty, tak pro osoby, které se dále vzdělávají za pomoci kurzů, přednášek či jiných metod dalšího vzdělávání. Tato doba nám ukázala to, že i vzdělávání lze poskytovat on-line.

Rizika on-line vzdělávání:

- Ztráta sociálního kontaktu
- Nesoustředění se na on-line výuku
- Zajištění PC (v rodině může být jeden počítač, ale potřebují ho skoro všichni členové domácnosti)
- Nepochopení výkladu, přednášek
- Rychlé tempo výkladu
- Čas- trávení dlouhého času u počítače

Obrázek č. 1- Vzdělávání v době Koronaviru

Zdroj obrázku: ¹³

---

¹³ Naše činnost s členskými státy- Česká republika [online]. © 2020 [cit. 2021-04-04] Dostupné z https://www.eppgroup.eu/cs/nase-cinnost/s-clenskyymi-staty/ceska-republika/naschazejici-tyden/tento-tyden-v-ep_kfndnbgf

5 PORUCHY AUTISTICKÉHO SPEKTRA

5.1 HISTORIE POJMŮ

Mezi nejčastějšími termíny, které se vyskytují s touto problematikou jsou autismus, pervazivní vývojové poruchy a zkratka PAS. Pojem autismus pochází z řeckého slova „autos“, které znamená „sám“ a přípony „ismus“, který definujeme jako směr nebo orientaci. Poprvé s pojmem autismus nepřišel v psychiatrii Leo Kanner. Byl to, ale první člověk na světě, který si všiml nepřiměřeného chování u skupiny několika dětí. Tyto projevy nazval Časný dětský autismus (**Early infantile Autism- EIA**). Tento název použil Kanner, protože se domníval, že děti, které trpí autismem jsou osamělé, neschopné lásky a přátelství. Kvůli své výjimečnosti a hlavně záhadnosti, který autismus oplývá, vzbudil ohromný zájem veřejnosti. V roce 1911 použil termín autismus švýcarský psychiatr Eugen Bleuler, k pojmenování symptomů, které pozoroval u schizofrenních pacientů. Poté se, ale přešlo k užívání termínu dereistické myšlení. Pojem autismus se však používá dodnes. Dříve byl například dětský autismus zaměňován za schizofrenii. Dětský autismus jako samostatná a klinická jednotka existuje už více než půl století. V roce 1979 Lorna Wing a Judith Gouldová vedly výzkum, který se týkal všech možných poruch v dětském věku. Upozornily na děti, u nichž se zaznamenaly určité rysy autistického chování. Poprvé se tedy v roce 1979 setkáváme díky Wingové a Gouldové s termínem poruchy autistického spektra (*autism spectrum disorder, ASD*). Rok 1943 byl pro autismus velmi důležitý. Vyšel článek v časopise *Nervous Child* od amerického psychiatra Leo Kanner. Článek se jmenoval „Autistic Disturbances of Affective Contact“ neboli Autistická porucha afektivního kontaktu. V tomto článku zveřejnil výsledky svého vlastního pozorování, které vedl pět let. Pozoroval 11 dětí, které vykazovaly v chování velké množství společných znaků. Jenže nesplňovaly diagnostická kritéria, žádné známe kategorie psychických onemocnění. V roce 1944 tedy rok po Kennerovi, vídeňský pediatr Hans Asperger napsal článek „Autistische Psychopathen im Kindersalter“ (*Autističtí psychopati v dětství*). Asperger vycházel ze svých výsledků své disertační práce, ve které se věnoval čtyřem chlapcům studií jejich chování. Důraz kladl především na specifické odlišnosti v sociální interakci a v sociálním chování. Považoval syndrom za jistý druh poruchy osobnosti. Pojem autistická psychopatie byla později nahrazena dnes, už velmi

používaným a známým termínem Aspergerův syndrom. Dnes už je povědomí o autismu rozšířenější. Na trhu existuje nespočet odborné literatury o autismu i o PAS. Samozřejmě je Autismus pro nás jednou velkou neznámou. Nikdy se přesně nezjistí, co ho způsobuje, proč nelze vyléčit či ho nějak potlačit. Samozřejmě během následujících let se názory, léčba, diagnostika a výchova dětí s autismem měnila a prošla obrovským vývojem.¹⁴

Autismus je poruchou, která postihuje vývoj sociální interakce a komunikace. Jedná se o vrozenou odlišnost ve vývoji a fungování mozku. Tato odlišnost způsobuje to, že se dítě chová a myslí jinak než jeho vrstevníci, kteří autismus nemají. Dítě s autismem má potíže v běžné komunikaci. Také nedokáže adekvátně reagovat na normální situace v životě, které jsou pro nás běžné. Ovšem v některých oblastech mohou děti s autismem výrazně převyšovat ostatní. Například v umění jako je hudba, malování, ale třeba i matematice. Hodně lidí si totiž pod dítětem či dospělým s autismem představí filmovou postavu "Rain Man". Jenže tak to není, protože neexistuje žádný model, jak vypadá „dítě s autismem“.¹⁵

5.2 PREVALENCE PORUCH AUTISTICKÉHO SPEKTRA

Poslední prevalenční studie z USA udává, že v populaci osmiletých dětí obdrželo diagnózu poruchy autistického spektra (PAS) 1 z 54 dětí. Výskyt PAS je čtyřikrát častější u chlapců než u dívek. Průměrný odhad výskytu autismu v populaci se v průměru pohybuje mezi 1,5 -2%. Každý rok se tak narodí v České republice okolo 1500-2000 dětí s PAS.¹⁶ Na českých základních školách bylo ve školním roce 2019/2020 vzděláváno 110 940 žáků se zdravotním postižením, z toho 3979 žáků

---

¹⁴ THOROVÁ, K.: poruchy autistického spektra. 3. vyd. rozš. a přepr. vyd. Praha: Portál, 2016, ISBN 978-80-262-0768-9 str. 32-35

¹⁵ Autismus- [online]. © 2021 [cit. 2021-10-04] Dostupné z <https://nautis.cz/cz/autismus>

¹⁶ Prevalence of Autism Spectrum Disorder Among Children Aged 8 Years — Autism and Developmental Disabilities Monitoring Network, 11 Sites, United States, 2016 Surveillance Summaries / March 27, 2020 / 69(4);1–12; Lord C. et al. 2018. Autism spectrum disorder.

s poruchou autistického spektra. Poměr chlapců k dívkám se mění v souvislosti s úrovní intelektu. V odborné literatuře se můžeme setkat s názory, že dívky na rozdíl od chlapců, kteří mají PAS jsou více kontaktní. Mají větší předpoklady k emotivnějšímu a vřelejšímu navázání kontaktu s okolím. Toto tvrzení nelze stoprocentně potvrdit, ale ani vyvrátit. Děti s poruchou autistického spektra mají jiné vnímání okolí i jiné potřeby než jejich vrstevníci. Každé dítě s touto poruchou je jiné a individuální. Pro tyto děti je velmi těžké, až nemožné chápat běžné situace kolem nás. S poruchami autistického spektra se také může pojít i jiná porucha. Je velmi časté, že dítě nedostane správnou diagnózu. Příznaky jsou často připisovány právě k poruše autistického spektra.

5.2.1 ZÁMĚNY ZA PAS ČI KOEXISTENCE S PAS

- Vývojová porucha řeči (dysfázie), je zde narušena úroveň řeči či úplná absence řeči. Řeč také neodpovídá mentálnímu věku dítěte.
- Specifické poruchy učení (dyskalkulie, dysgrafie, dyslexie)
- Specifická vývojová porucha motorické funkce (potíže s koordinací, narušena jemná a hrubá motorika)

5.2.2 DUŠEVNÍ PORUCHY A PORUCHY CHOVÁNÍ – ZÁMĚNY ZA PAS

- ADHD-porucha aktivity a pozornosti
- ADD-porucha pozornosti
- Poruchy osobnosti
- Deprese
- Bipolární afektivní porucha
- Úzkosti atd...

5.2.3 NEUROLOGICKÉ A GENETICKÉ PORUCHY A SYNDROMY – KOEXISTENCE S PAS

- Epilepsie
- Mozková obrna
- Tikové poruchy, jako je Tourettův syndrom atd..
- Různé genetické syndromy

5.2.4 PORUCHY SMYSLŮ

- Poruchy sluchu
- Poruchy zraku
- Neschopnost rozeznat tváře ¹⁷

6 DĚTSKÝ AUTISMUS

Tvoří takové jádro poruch autistického spektra, hlavně v historii. Stupeň poruchy bývá u každého dítěte jiný. Mohou být mírné příznaky až po těžké. Problémy určujeme v „diagnostické triádě“. Ta se skládá ze tří hlavních oblastí. Sociální interakce, komunikace a představitost. Specifický projev deficitů se mění s věkem dítěte. Syndrom lze diagnostikovat v každé věkové skupině. Je to jedno z nejzávažnějších poruch dětského mentálního vývoje.

6.1.1 NĚKTERÉ PŘÍZNAKY AUTISMU

- Projevují svoji náklonost jinak než zdravé děti
- Jsou citliví na doteky, zvuky a prudké pohyby
- V menší míře se projevuje sociální odcizení
- Je pro ně důležitý stereotyp a režim
- Snížená schopnost komunikace

---

¹⁷ THOROVÁ, K.: poruchy autistického spektra. 3. vyd. rozš. a přepr. vyd. Praha: Portál, 2016, ISBN 978-80-262-0768-9 str. 324-326

- Nedokážou pochopit věci z pohledu jiných lidí
- Můžou mít záchvaty vzteku
- Jakékoliv změny jsou pro ně velmi obtížné

6.1.2 MÝTY O AUTISMU

- Děti nemají rádi objetí a dotyky
- Jsou rádi sami
- Skládají věci do řad
- Umějí perfektně ovládat matematiku
- Neumějí navázat vztahy s lidmi
- Neudržují oční kontakt
- Nezdaví, neloučí se
- Neumějí vyjádřit pocity
- Nemají dobré vztahy s rodiči

6.2 POPIS DALŠÍCH JEDNOTLIVÝCH PORUCH AUTISTICKÉHO SPEKTRA

6.2.1 ATYPICKÝ AUTISMUS

U atypického autismu u dětí najdeme mnoho specifických příznaků, které jsou sociální, emocionální a behaviorální podstaty. Tyto symptomy se s potížemi, které děti s autismem mají velmi shodují. Tento termín je však vágní a u mnoho osob, které mají autismus by spíše bylo vhodné používat výrok autistické rysy nebo sklony. Americký diagnostický systém DSM-IV tento termín nerozeznával a užíval proto termín pervazivní vývojová porucha. Porucha má vliv na komunikační schopnosti jedince, sociální vztahy a interakce. Obtíže se objevují jak v mluveném slově, tak v písemném projevu. Diagnostika je velmi složitá, protože neexistuje speciální škála, která by přesně ukazovala poskytovala přesná diagnostická data. Lze tedy říci, že pouze některá část dětí s atypickým autismem má určité oblasti vývoje nějak narušeny než děti s běžným autismem.

Diagnostika atypického autismu v těchto případech:

1. *„První symptomy autismu byly zpozorovány až po třetím roce života. Jedná se o velmi vzácnou situaci, ale je vzhledem k příčinám vzniku autismu možná.*
2. *Abnormní vývoj je zaznamenán ve třech oblastech diagnostické triády, nicméně způsob vyjádření, tíže a frekvence symptomů nenaplnuje diagnostická kritéria.*
3. *Není naplněna diagnostická triáda. Jedna z oblastí není primárně výrazně narušena.*
4. *Autistické chování se přidružuje k těžké a hluboké mentální retardaci. Můžeme pozorovat některé symptomy jednoznačně typické pro autismus, mentální věk je nízký – obvykle méně než 15 měsíců“.*

6.2.2 ASPERGERŮV SYNDROM

Aspergerův syndrom je mírnější formou autismu. Ovšem má své problémy a specifika, které mohou být závažné. Intelekt u lidí s Aspergerovým syndromem je v pásmu normy, ale má vliv na vzdělání. Děti s Aspergerovým syndromem mohou mít narušený vývoj, ale i nemusí. Vývoj řeči je okolo pěti let na velmi výborné úrovni. Vývoj řeči, ale bývá abnormní. Děti se učí mluvit z paměti, učí se básničky a dlouhé texty z knížek. Děti se také obtížněji zapojují do kolektivu. Vykřikují například: nesouvislé věty nebo se v konverzaci snaží napodobovat rodiče, ovšem bez kontextu v daném tématu, kterému nerozumějí. Obtížně chápou pravidla i pravidla společenského chování. Je pro ně také těžké chápání potřeby druhých lidí. Děti s Aspergerovým syndromem mají mnohdy problémy s nekontrolovatelným vztekem. Pro tyto děti jsou důležité rituály, které vyžadují i od svých rodičů a jiných lidí.

6.2.3 DĚTSKÁ DEZINTEGRAČNÍ PORUCHA

Tento syndrom poprvé popsal vídeňský pedagog Theodore Heller v roce 1908. Zveřejnil případ šesti dětí, u kterých ve třetím a čtvrtém rokem života došlo k výrazné regresi a nástupu těžké mentální retardace. Před tím, ale vývoj probíhal normálně. Vývoj u dětí je normální minimálně do dvou let dítěte. Pak z neznámé příčiny nastane regres v doposud nabytých schopnostech. Nástup poruchy je udáván kole čtvrtého a desátého roku života. Nejčastěji se však objevuje mezi třetím a čtvrtým rokem. Zhoršení stavu může trvat několik měsíců nebo může být náhlý. Poté je vystřídáno obdobím stagnace. Dítě se zhoršuje v komunikační oblasti, sociálních dovednostech a nastupuje chování, které je typické pro autismus. Příčina vzniku však dodnes není známá.

6.2.4 RETTŮV SYNDROM

Je velmi závažná porucha mozku. Má obrovsky negativní dopad na somatické, motorické i psychické funkce. Poprvé tento syndrom popsal rakouský dětský neurolog Andreas Rett v roce 1966. Tento syndrom postihuje pouze dívky. Podle statistik předpokládáme, že v České republice je kolem 240–540 dívek a žen, registrováno jich je však pouze kolem 60. Odhaduje se, že ročně se u nás narodí 6–10 dívek s Rettovým syndromem. Zde je ztráta kognitivních schopností, porucha koordinace pohybů a ztráta pohybů rukou. Neustále se pátrá po příčinách vzniku, ale stále nejsou všechny objasněny. Od roku 2001 se diagnostikuje Rettův syndrom molekulárním genetickým vyšetřením.¹⁸

---

¹⁸ THOROVÁ, K.: poruchy autistického spektra. 3. vyd. rozš. a přepr. vyd. Praha: Portál, 2016, ISBN 978-80-262-0768-9 str. 179-214

PRAKTICKÁ ČÁST

7 METODOLOGIE VÝZKUMU

Hlavním cílem praktické části bude zjistit, oblasti vzdělávání pracovníků, aby mohli pracovat s dětmi s PAS a zanalyzovat oblast vzdělávání v průběhu koronaviru-distanční výuce.

Autorka si pro zpracování empirické části této práce stanovila následující výzkumné otázky:

- Jaké je další vzdělávání v průběhu Covidu?
- Jaké kurzy pracovníci mají během Covidu?
- Jaké faktory ovlivňují další vzdělávání pracovníků?

7.1 CHARAKTERISTIKA METODY VÝZKUMU

Autorka pro zpracování praktické části bakalářské práce zvolila kvalitativní výzkum. Kvalitativní výzkum je označení pro různé přístupy, metody a techniky ke zkoumání jevů. Kvalitativní výzkum pracuje s daty, které následně výzkumník interpretuje. Nejčastěji je interpretuje ve slovní podobě, nikoli už v podobě číselné. Výzkumník, který provádí tento typ výzkumu se snaží při svém zkoumání navázat kladný vztah se zkoumanými osobami. Mezi tento výzkum se řadí metody, ve kterých jsou výzkumník a zkoumaná osoba v osobním kontaktu. Nejhlavnějším účelem kvalitativního výzkumu je pochopit člověka, především chápat jeho vlastní pohled na dané jevy. Při kvalitativním výzkumu osoba, která vede výzkum objevuje nové okolnosti a nová fakta.

U výběru zkoumaného vzorku vždy mluvíme v kvalitativním výzkumu o výběru záměrném. Tento typ výzkumu nemůže existovat pokud, by byl výběr náhodný. Hlavním důvodem je, aby zvolené osoby oplývaly potřebnými znalostmi a schopnostmi. Zároveň aby byly schopné hovořit o daných problémech. Tento typ

výzkumu autorka zvolila, protože rozhovory jsou více osobní a na rozdíl od kvalitativního výzkumu se zde výzkumník zaměřuje na menší počet lidí.

Výzkumnou techniku autorka práce zvolila polostrukturovaný rozhovor. Při tomto typu rozhovoru má výzkumník před uskutečněním zpracované otázky, na které se bude dotazovaných ptát. Výzkumník nevystupuje pouze jako pokladač otázek, ale také jako pozorovatel. Pozoruje dotazované a jejich neverbální projevy během rozhovoru.¹⁹

8 PŘEDSTAVENÍ ORGANIZACÍ

8.1 ZÁKLADNÍ ŠKOLA SPECÁLNÍ ZAHRÁDKA

„Základní škola Zahrádka je speciální škola pro děti s těžkým kombinovaným postižením a poruchami autistického spektra, a to vždy s dominantním postižením mentálním. Škola Zahrádka byla založena v roce 1997 původně pro potřebu vzdělávání klientů Integrovaného centra Zahrada, v jehož budově sídlí a s nímž úzce spolupracuje. Je příspěvkovou organizací hlavního města Prahy.

ZŠ Zahrádka má kapacitu 36 žáků. Škola má 6 tříd. Pět rehabilitačních tříd a jednu specializovanou třídu pro žáky s poruchami autistického spektra. Každý žák školy je vzděláván podle svého individuálního výchovně vzdělávacího plánu, který vychází ze Školního vzdělávacího programu Základní školy Zahrádka. Ten stanovuje závazné a obecné cíle vzdělávání, ale zároveň zahrnuje celou šíři aktivit a postupů, bohatou nabídku terapií a alternativních metod, které jsou ve vzdělávání žáků ZŠZ uplatňovány a zároveň odpovídají trendům ve vzdělávání dětí s hlubokým, těžkým a středním mentálním postižením.

---

¹⁹ GAVORA, P., 2010. Úvod do pedagogického výzkumu. Druhé rozšířené české vydání. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0. s. 35-36

Základem speciálně pedagogické činnosti je individuální vyučování, jehož cílem je osvojení elementárních vědomostí, dovedností a návyků (komunikační schopnosti, pracovní návyky, sebeobsluha, motorika aj.), které žákům umožní získat určitou míru soběstačnosti. Od školního roku 2012/2013 je individuální práce doplněna o skupinové vyučování v menším kolektivu, které se zaměřuje především na rozšíření kompetencí žáků v sociální oblasti.

Součástí vzdělávacího programu je dále podpora rozvoje zrakových dovedností, logopedie ,alternativní komunikace, fyzioterapie, ergoterapie, bazální stimulace, canisterapie, hipoterapie, rezonanční terapie na harmonizačním lůžku, snoezelen, vodoléčba, hudební a výtvarné aktivity a další.

Školní rok zpestřují výlety, školy v přírodě, divadelní představení, oslavy, společná zpívání, zahradní slavnosti. Pedagogové školy pořádají i jednorázové semináře a dílny, vedou studentské praxe, podílejí se na prezentaci školy. Ve škole probíhají setkání rodičů dívek s Rettovým syndromem; pro ně i pro širší veřejnost je k dispozici publikace Rettův syndrom, a to jak v české, tak i v anglické verzi (vydáno školou v letech 2005 a 2007).

V zájmu co nejefektivnější speciálně pedagogické činnosti škola úzce spolupracuje s rodiči žáků, se speciálně pedagogickými centry, se Sdružením pro augmentativní a alternativní komunikaci, s Centrem zrakových vad v Motole, s Asociací pomáhající lidem s autismem a dalšími subjekty či zapsanými spolky (Rett Community, Psi pro život apod.)

Při vzdělávání žáků ZŠ Zahrádka nejsou učitelé zaměřeni jen na to, co dítě vykonává, ale především na to, co dítě prožívá a přijímá, co ho aktivuje, baví, zajímá a jak komunikuje. To vše vytváří ze speciálně pedagogické práce pedagogů školy jedinečný a osobitý proces vzájemného setkávání.²⁰

---

²⁰ Základní škola Zahrádka [online]. © 2021 [cit. 2021-21-04] Dostupné z <https://www.zsahradka.cz/>

Obrázek č. 2- Znak základní školy speciální Zahrádka

Zdroj obrázku: Autorka práce, 2021

8.2 INTEGRAČNÍ CENTRUM V PRAZE 3

*„Integrační centrum je denní stacionář, který navštěvují děti s kombinovaným postižením ve věku 6–19 let. Toto závažné mentální i pohybové postižení vyžaduje každodenní individuální pedagogickou a rehabilitační péči, a tak tyto dvě profese tvoří páteř našich služeb. Směřují k tomuž, napomoci rozšíření možností pohybu, kontaktu, vyjádření svých potřeb a prozkoumání okolního světa.“*²¹ V Integračním centru je velmi důležitá úzká spolupráce se ZŠ Zahrádka. Všichni pracovníci obou zařízení spolupracují ve vzájemné harmonii. Integrační centrum Zahrada také zajišťuje pedagogické, sociální

---

²¹ Integrační centrum Zahrada V Praze 3 - [online]. © 2021 [cit. 2021-21-04] Dostupné z <https://iczahrada.cz/>

a rehabilitační služby dětem s kombinovaným postižením a jejich rodinám. IC Zahrada je zařízení, které není typickým denním stacionářem, je to zařízení, které pracuje na vzájemné harmonii mezi dětmi, pracovníky a jejich rodiči. Integrační centrum bylo založeno v roce 1992 a u jeho zrodu stál přední český psycholog Dr. Jaroslav Šturma, ale hlavně městská část Praha 3, která na sebe vzala roli zřizovatele. Sídlí tedy na Praze 3.

9 RESPONDENTI

Jako respondenty si autorka bakalářské práce vybrala pracovníky, kteří každý den pečují o děti s autismem. Těchto pět pracovníků si vybrala, protože spolu vytváří jeden tým a pracují spolu. Jsou to pracovníci, kteří pracují pouze s dětmi, které mají autismus a k tomu mentální postižení. Pracovní tým se skládá z pěti pracovníků. Dvě speciální pedagožky, dva pracovníci v sociálních službách a jedna asistentka pedagoga. Každý s dětmi s PAS pracuje jinak dlouhou dobu a soustředí se na jiné oblasti jejich vzdělávání. Rozhovor autorka vedla s každým pracovníkem zvlášť a trval také každý jinačí dobu.

10 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Pro účely této práce autorka stanovila do rozhovorů 10 otázek. V případě potřeby se autorka respondentů doptávala na otázky, které považovala za důležité a odpovídající. Pro analýzu získaných dat autorka rozhodla, že bude analyzovat každou otázku z rozhovorů zvlášť. Ke každé otázce pak autorka přidělila kód, uvedla výňatky odpovědí všech respondentů na danou otázku. Autorka následně vytvořila tabulku, do které stanovila kategorie odpovědí a počet respondentů, kteří stanovenou kategorií odpověděli.

Na začátku rozhovoru byl každý z respondentů tázán, zda nevadí, že v bakalářské práci budou uvedeny jejich iniciály, ale autorka práce se pro lepší orientaci rozhodla pro jiné označení. Také byli obeznámeni o čem bakalářská práce pojednává a čím se zabývá výzkum. Všichni respondenti mají stejnou úlohu a to je, že pracují s dětmi s PAS.

Níže jsou uvedeny a popsány výsledky výzkumu, který autorka realizovala. Vždy je nejdříve uvedena otázka z rozhovoru, poté stanovený kód a odpovědi respondentů.

Autorka zvolila pro označení respondentů označení R1-R5.

1) Jak dlouho pracujete s dětmi s PAS?

Kód: Délka práce s dětmi s PAS

R1: „Tak s dětmi s poruchami autistického spektra pracuji rok. Předtím jsem, zde byla jen na praxi a pracovala jsem především s dětmi s kombinovaným postižením“.

R2: „S dětmi s PAS pracuji 13 let“.

R3: „V sociálních službách pracuji již 10 let – po celou tu dobu jsem pracovala s různou klientelou a jedinci s PAS se mezi nimi průběžně objevovali. Mou cílovou skupinou jsou děti s PAS až posledních 5 let. V IC jsem v rámci studia byla na praxi a pracovala pouze s dětmi s kombinovaným postižením.“.

R4: „Pracuji s dětmi s PAS už 17 let“.

R5: „Pracuji s dětmi s PAS 5 let, dříve jsem tady byl na praxi a pracoval převážně s dětmi s kombinovaným postižením“.

Tabulka č. 1 Praxe v zařízení, kde pracovníci pracují

Kategorie	Počet odpovědí
Praxe a práce v IC Zahrada	3

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

2) Jaká je Vaše pracovní pozice?

Kód: Pracovní pozice

R1: „Moje pracovní pozice je asistentka pedagoga pro dva pokoje. Spadám pod základní školu speciální Zahrádka. Nejvíce pracuji právě s dětmi s PAS“.

R2: „Já jsem speciální pedagog a muzikoterapeutka a jsem vedena v ZŠ Zahrádka“.

R3: „Pracuji jako pracovník v sociálních službách v denním stacionáři pro děti s kombinovaným postižením a dětmi s PAS“.

R4: „Speciální pedagog a vedoucí týmu ve třídě pro děti s PAS a spadám pod ZŠ Zahrádka“.

R5: „Pracuji jako pracovník v sociálních službách v denním stacionáři IC Zahrada“

Tabulka č. 2 Rozdělení zaměstnanců

Kategorie	Počet odpovědí
Zaměstnanec v IC Zahrada	2
Zaměstnanec v ZŠ Zahrádka	3

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

3) Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Kód: Vzdělání

R1: „No, úspěšně jsem dokončila Vyšší odbornou školu sociálně právní v Praze a teď studuji na VŠ také v Praze. Takže mám titul DiS. A snad dostanu i titul Bc.“

R2: „DiS., Mgr. Postgraduálně jsem studovala v programu celoživotního vzdělávání Muzikoterapii“.

R3: „Mám Bc. Ale studoval jsem i na VOŠ, takže i titul. DiS.“

R4: „Já mám titul“ DiS“ a „Mgr.“

R5: „Jako každý pracovník v našem týmu, mám za sebou VOŠ a tudíž titul DiS. a titul Bc.“

Tabulka č. 3 Dosažené vzdělání

Kategorie	Počet odpovědí
Dosažené vzdělání „DiS.“	5
Dosažené vzdělání „Bc.“	2
Dosažené vzdělání „Mgr.“	2

Zdroj tabulky: Autorka práce,2021

4) Jaké další vzdělání jste v průběhu 3 let prošli?

Kód: Další vzdělání

R1: „No to je těžká otázka a asi neodpovím dobře, ale minulý rok jsem v červnu ukončila studium na Vyšší odborné škole a v současnosti studuji na VŠ. Prošla jsem kurzy v rámci zaměstnání a to byly: školení o bezpečnosti práce a online kurz o bezpečnosti na internetu, kvůli interním dokumentům v organizaci, Děti s kombinovaným postižením a přidruženou vadou sluchu, Úvod do G-Suite. Dále 1x měsíčně chodím na supervizi, kterou máme v zařízení“.

R2: „Úvod do aplikované behaviorální analýzy (ABA) – studium na PedF MU Brno; semináře ABA pod vedením Zuzany Maštenové na ČVUT Praha; semináře, webináře a soukromé konzultace ABA terapie – Jana Bauerová; Homesharing a zkušenosti práce s lidmi s PAS a mentálním postižením v Irsku (Brian McDonald a Maurice Healy); Účast na konferenci Nautis, Školení i-padů v rámci šablon DVVP; Další semináře a přednášky pořádané školou a IC: Senzorická integrace, „Útočník ve škole“, kurz GDPR, Ruka nástroj potřebný, Komunikace s problémovým rodičem, Prostorová orientace a vnímání smysly u nevidomých, Smysly a práce s dětmi se zdravotním znevýhodněním, Děti

s kombinovaným postižením a přidruženou vadou sluchu, Úvod do G-Suite, PP, BOZP“.

R3: „Jednalo se o různou formu dalšího vzdělávání. Studuji dálkově Mgr. V oboru sociální práce, dále se jednalo o kurzy zaměřené na problematiku jedinců s PAS, problémové chování, mentální postižení, emoční inteligence, preterapie, formy alternativní komunikace, PBS – podpora pozitivního chování...zejména od organizace Nautis, Diakonie, Děti úplňku. Dále se zajímám o problematiku duševního onemocnění – absolvovala jsem několik kurzů na téma duševní onemocnění nebo základní přístupy v psychoterapii. Pracuji jako dobrovolník s lidmi s duševním onemocněním v organizaci služby následné péče a zde mám pravidelné supervize 1x za měsíc. Supervizi беру jako důležité další vzdělávání – pravidelně docházím i na supervizi individuální. Za další vzdělávání považuji také kontakt s jinými organizacemi poskytující sociální služby – jsem tedy v pravidelném kontaktu, navštěvuji různé Domovy, stacionáře, centra denních služeb pro lidi s postižením, kde jsem dříve pracovala či vykonávala praxi“.

R4: „Absolvovala jsem Úvod do aplikované behaviorální analýzy při MU Brno, Kurzy pod vedením Mgr. Zuzana Maštenová, BCBA, ČVUT, Kurzy týkající se PAS, psychofarmaka, manipulace, práce s traumatem, smysly, GDPR, BOZP, PP, sensorická integrace, školení i-Padů“.

R5: „Absolvoval jsem kurzy a také se jednalo o různou formu dalšího vzdělávání. Studuji dálkově Mgr. V oboru sociální práce, dále se jednalo o kurzy zaměřené na problematiku jedinců s PAS, problémové chování, mentální postižení, emoční inteligence, preterapie, a uvažuji nad kurzem asistenta pedagoga. Dále chodím na pravidelné supervize“.

Tabulka č. 4 Vzdělávání v zařízení

Kategorie	Počet odpovědí
Kurzy v rámci zařízení	5
Pravidelné supervize v zařízení	2

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

5) Jaké je vzdělávání během Covidu?

Kód: Vzdělávání během Covidu

R1: „Vzdělávání v průběhu této nevšední situace je celkem oříšek. Mě tato forma absolutně nevyhovuje, Mám pocit, že se dozvím zlomek informací a upřímně mě to ani nebaví sedět u počítače nespočet hodin. Byla jsem přihlášena na dva kurzy, které se týkaly komunikace s dětmi s pas a bohužel byly úplně zrušeny a upřímně doufám, že se možná otevrou příští rok v říjnu, ale to záleží na vývoji situace. Jinak jsem prošla kurzem, který jsme měli tady v práci, který byl on-line a byl to kurz o podávání léků dětem s kombinovaným postižením“.

R2: „Vlastně fajn. Během covidu bylo další vzdělávání on-line. Má své výhody i nevýhody, ale pro mě bylo asi přijatelnější a dostupnější než za normální situace. Lepší časové rozvržení, možnost připojit se přímo z domova, menší únava – lepší koncentrace, možnost být svým způsobem i anonymní“.

R3: „Vzdělávání pokračovalo dál...online formou...možností, jaké kurzy absolvovat bylo vlastně více, ale mě osobně online forma není moc příjemná“.

R4: „Řekla bych, že je dostačující a vyhovuje mi to“.

R5: „Pro mě to moc není, mám rád osobní a sociální kontakt s lidmi a bohužel tím, že škola a kurzy, které jsme měli v zařízení probíhaly online jsem dosti trpěl“.

Tabulka č. 5 on-line forma vzdělávání

Kategorie	Počet odpovědí
On-line forma studia vyhovovala pracovníkům	2
On-line forma studia nevyhovovala pracovníkům	3

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

6) Máte nějaké kurzy či jiné formy vzdělávání během Covidu?

Kód: Kurzy během Covidu

R1: „Mám tyto kurzy „Nabídka v zaměstnání – účast na těchto on-line přednáškách: Michal Raszka – Psychofarmaka, Yvonne Lucká – Práce s traumatem, Michael Chytrý – Manipulace. Jinak jsem byla přihlášena na dva kurzy, které se týkaly komunikace s dětmi s PAS, ale byly zrušeny z důvodu Covid situace. Jinak studuji na VŠ“.

R2: „Nabídka v zaměstnání – účast na těchto on-line přednáškách: Michal Raszka – Psychofarmaka, Yvonne Lucká – Práce s traumatem, Michael Chytrý – Manipulace. Dále jsem si během Covidu hledala sama různé webináře, podcasty a poslouchala, např.: „Psychika zavřených dětí“ (Peter Pöthe), „Co může jednotlivec udělat pro ochranu klimatu?“ (Greenpeace), „Zeměznění Pavla Jasanského“, „Kritické myšlení a vlastní objektivita“ (Petr Ludwig), „Jak přijímat emoce“ (Terap.io), „V jiném světě“ (reportáže o PAS na Českém rozhlasu), „Duše si podává ruku s tělem“ (Martin Sedláček)“.

R3: „Ano – kurz ošetřovatelství od Červeného kříže, supervize - ty byly s osobní účastí. Další byly online – škola, kurz psychiatrického minima, preterapie, zvládání krizových situací“.

R4: „Ano mám kurz na školení I- Padů, které využíváme při práci s dětmi s PAS. Toto školení je 1x měsíčně a je vedeno u nás v zařízení“.

R5: „Ano a vše bylo on-line – škola, kurz psychiatrického minima, preterapie, zvládání krizových situací“.

Tabulka č.6 Absolvování kurzů v době Covidu

Kategorie	Počet odpovědí
Absolvování kurzů či jiných forem on-line během Covidu	5
Absolvování kurzů či jiných forem normálně během Covidu	1

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

7) Je pro Vás těžké zkombinovat práci a další vzdělávání?

Kód: Zkombinování dalšího vzdělávání

R1: „Já zatím můžu mluvit pouze o vzdělávání na vysoké škole, a to je pro mě těžké, protože i když je moje práce skvělá a zábavná a opravdu mě baví, ale je také i někdy dost náročná a skloubit práci před týden a školu o víkendu a vlastně nemít moc čas na odpočinek je celkem náročný. A až budu moci chodit na kurzy, tak to bude ještě více náročné, ale k mojí práci to patří a jsem s tím smířená“.

R2: „Většinou není“.

R3: „Ne...další vzdělávání mě baví a můj zaměstnavatel ho podporuje. Ale občas je k němu potřeba velká dávka kávy“.

R4: „Ne, upřímně nebaví mě to. Hodně mi Vyhovuje online forma, je to pro mě pohodlnější v rámci času, i větší anonymity“.

R5: Vlastně ano je. Studuji Vysokou školu, chodím do práce a ještě ty kurzy. Sice mě škola baví, ale i tak je to dost náročné“.

Tabulka č. 7 Kombinace dalšího vzdělávání a práce

Kategorie	Počet odpovědí
Těžké zkombinovat práci s dalším vzděláváním	2
Není to těžké zkombinovat práci s dalším vzděláváním	3

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

8) Baví Vás další vzdělávání? Jaký kurz či jiná forma dalšího vzdělávání byla pro Vás nejpřínosnější?

Kód: Nejpřínosnější kurz či jiná forma vzdělávání

R1: „Ano většinou ano. Nevím zda odpovím na otázku, ale pro mě bylo opravdu přínosný, když jsem prvních 14 dnech po nástupu do práce dostala takový rychlokurz od svých kolegů. V tom rychlokurzu byly zahrnuty filmy, knihy a další odborné publikace o poruchách autistického spektra. Kolegové mi vše vysvětlili, jak se zde pracuje s dětmi, jaká knížka nebo dokument by mi pomohl nejlépe pomoci se orientovat v této oblasti. Chodila jsem se koukat, jak kolegyně speciální pedagožka učí děti, jak probíhá výuka celková práce s dětmi. Hodně věcí jsem od svých kolegů odkoukala a pomohlo mi to, že jsem měla svojí mentorkou, která mi ze začátku s hodně věcmi pomohla. Takže bych řekla, že to byla forma mentoringu asi“.

R2: „Většinou ano“. Velmi kladně hodnotím přednášky Zuzany Maštenové, ať už v rámci programu na MU Brno, nebo na jiných místech – zejména workshopy, které byly zaměřeny i prakticky a teorie tak dávala větší smysl. No a za dobu mé praxe mi daly obecně asi nejvíce praktické semináře či supervize z různých oblastí – např. od Hynka Jůna v oblasti autismu a péče o klienty náročné na péči, ABA konzultace s Janou Bauerovou nad konkrétním dítětem a konkrétními situacemi, supervize muzikoterapie s Tomášem procházkou a možnost sledovat jeho práci“.

R3: „Ano baví....Těším se na plánované, výše zmíněné kurzy, které budou doufám v prezenční formě“.

R4: „Ne, upřímně nebaví mě to. Hodně mi Vyhovuje online forma, je to pro mě pohodlnější v rámci času, i větší anonymity. Jinak mě baví kurzy, které pro nás připravuje zaměstnavatel“.

R5: Jak kdy no, záleží na typu vzdělávání. Některé kurzy, přednášky a workshopy byly vážně super a zajímavé. Daly mi hodně a jiné zase ne. Nejvíce mi, ale dává studium na VŠ a také samozřejmě kurzy pořádané v práci, protože jsou většinou na téma, které zrovna v práci potřebujeme“.

Tabulka č. 8. Zábavnost dalšího vzdělávání

Kategorie	Počet odpovědí
Baví dotazované pracovníky další vzdělávání	4
Nebaví dotazované pracovníky další vzdělávání	1

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

9) Co nejvíce ovlivňuje Vaše další vzdělávání? Zkuste říci dvě negativa a dvě pozitiva?

Kód: Faktory ovlivňující vzdělávání

R1: „Teda ty dáváš těžké otázky. Určitě čas. Není moc času, a hlavně asi chuť se dál vzdělávat, ale jak jsem už říkala patří to k mé práci, takže musím a jsem s tím smířená. Pro mě je pozitivní věc určitě to, že studuji na VŠ, protože si rozšiřuji vzdělání, a to je v mé profesi důležité. Určitě i to, že každým kurzem nebo jinou formou dalšího vzdělávání si rozšiřuji kvalifikaci, rozhled, a to je dle mého taková ta motivace, pro kterou to dělám, že si zvyšuju vědomosti a dovednosti. Jinak i dnešní situace ohledně Covidu, vše je zavřené člověk nějak zpohodlněl a nechce se mu dělat nic navíc“.

R2: „V současnosti zejména nově příchozí žáci a požadavky rodičů na jejich výchovu a vzdělávání; nabídka na trhu a také moje chuť/nechuť se dále vzdělávat.

Pozitiva: obecně moje chuť po poznání a určitá zvědavost; v současnosti výhodná možnost on-line seminářů z domova a rychlý a jednoduchý přenos (což je však v některých případech i nevýhodou a osobní kontakt chybí).

Negativa: časové možnosti (skloubit možnosti v zaměstnání, aby byl záskok personálu), finanční nákladnost některých kurzů a covid“.

R3: „Určitě čas, ale jinak mě další vzdělávání velmi baví“.

Negativa: málo času, finanční náročnost dalšího vzdělávání, Covid situace v ČR“.

Pozitiva: „Přínos pro mou práci i osobní život, online forma, sebe zkušenost, nové nápady, inspirace, rozvoj, nadšení z objevování nového“.

R4: „Příchod nových žáků do třídy a nabídka kurzů na trhu“.

Negativa: Zajímavé kurzy nákladné, chybí osobní kontakt

Pozitiva: Pohodlí, široká online nabídka“.

R5: „Pro mě to je určitě čas, pak cena daných kurzů, dojíždění a rozhodně daná nabídka kurzů. Mnohdy se mi nelíbí právě nabídka kurzů“.

Pozitiva: pohodlí, určitě osobní a profesní růst.

Negativa: „Čas, chybí osobní kontakt, použití PC, Situace okolo Covidu, ceny on-line kurzů“.

Tabulka č.9 Negativa a pozitiva dalšího vzdělávání

Kategorie	Počet odpovědí
Čas	5
Cena On-line kurzů	3
Pohodlí	3
Osobní rozvoj	5

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

10) Jaké další vzdělávání máte v plánu?

Kód: Vzdělávání v budoucnu

R1: „Chtěla bych právě na ty kurzy, které byly zrušeny. Dále mám v plánu po dokončení vysoké školy, zkusit pokračovat na magisterské studium. Jinak bych určitě chtěla projít několik kurzů a seminářů, protože v naší profesi se člověk musí vzdělávat stále. Už mám vyhlídnuté asi tři kurzy na příští rok a dva semináře, tak uvidíme, zda se situace kolem Covidu uklidní. A také jsem přemýšlela o stáži v zahraničí na nějaký čas, abych zjistila jak pracují s dětmi s PAS i v jiných zemích“.

R2: Nic konkrétního. Vždy něco vyplyne či se objeví.. Ale něco z oblastí mého zájmu – PAS, ABA terapie, muzikoterapie, ...nebo „zájmu“, který vyplyne z potřeb školy, nového žáka ve třídě apod....ale pokud myslíš jakoukoli formu sebevzdělávání, tak ráda zabrousím i do jiných oblastí (psychologie a psychoterapie, příroda, kytky a byliny, knihy, hudba, některá filosofická a duchovní témata...)“

R3: „Dokončit školu, dále bych ráda absolvovala kurz krizové intervence a sebezkušenostní výcvik v PCA přístupu“.

R4: „Ano mám v plánu jít na tyto kurzy: Kurz Základní desatero doporučení a strategií pro práci s dětmi, žáky s PAS, Kurzy pořádané zaměstnavatelem na různá témata“.

R5: „Ano, mám v plánu jít na kurz asistenta pedagoga, kurz ohledně komunikace s dětmi s PAS. Dále bych chtěl dokončit studium na VŠ“.

Tabulka č. 10 Další vzdělávání v budoucnu

Kategorie	Počet odpovědí
Další vzdělávání v budoucnu, ano	5

Zdroj tabulky: Autorka práce, 2021

11 DISKUZE

Autorka bakalářské práce chtěla mimo jiné zjistit, jaké kurzy pracovníci, kteří pracují s dětmi s PAS absolvovali či na jaké v průběhu Covid situace chodí. Pracovníci, kteří pracují každý den s dětmi s PAS musí mít minimální vzdělání, a to je alespoň pracovník v sociálních službách. Hlavním cílem povinného vzdělávání pracovníků je, aby byli schopni a připraveni pracovat s dětmi s PAS. Také je důležité, aby díky dalšímu vzdělávání byli pracovníci schopni správně a kvalitně aplikovat nově nabyté znalosti, dovednosti a zkušenosti. Pracovníci, se kterými autorka dělala rozhovor, se dalším studiem zabývají, dle provedeného rozhovoru rádi a baví je se dále vzdělávat a navštěvovat nové kurzy nebo přednášky, které přispějí k jejich práci. Na pracovníky další vzdělávání má pozitivní vliv.

Toto tvrzení autorka zjistila vlastním pozorováním. Díky dalšímu vzdělávání, dokážou lépe pracovat s dětmi s poruchou autistického spektra. Svými odpověďmi respondenti odpověděli na výzkumnou otázku: **Jaké je vzdělávání během covidu?** Získaná data se shodují s informacemi z teoretické části bakalářské práce. Respondenti odpověděli, že je to těžké, ale některým to vyhovuje více a některým méně. Odpovědi se lišily, ale spíše převládaly odpovědi, že pracovníkům vyhovují více on-line kurzy a přednášky. Hlavním důvodem bylo pohodlí, čas, a hlavně jaká si anonymita, která je větší, než když je kurz prováděn za normálních okolností a člověk musí být přítomen osobně.

V obou organizacích, kde byl proveden výzkum je možnost absolvovat kurzy, které nejvíce zajímají pracovníky v oblastech jejich práce. Zaměstnavatelé nabízí každý měsíc možnost absolvování nějakého kurzy, který by mohl pomoci pracovníkům k nabytí nových znalostí. V těchto dnech jsou kurzy, přednášky, ale i Workshopy převedeny do virtuálního světa a to on-line.

Autorka se domnívá, že je velmi důležité, aby pracovníci, kteří pracují s dětmi s PAS absolvovali kurzy či jiné formy dalšího vzdělávání. Mohou tak průběžně rozšiřovat a uplatňovat své znalosti, dovednosti a zkušenosti. Toto je pro vykonávání této profese velmi důležité. Další vzdělávání pracovníků je nutný nástroj k dosažení těch nejlepších výsledků v práci s dětmi s poruchou autistického spektra. Důležitý aspekt s prací s dětmi

s PAS jsou zkušenosti, které každý pracovník získá postupem času, který tráví prací s těmito dětmi. Další vzdělávání pracovníků je také důležité pro správné fungování s dětmi. Každé dítě s PAS je individuální a potřebuje individuální přístup ve všem. Pracovník, který se dál vzdělává a pracuje s těmito dětmi, tak ví, jak nejlépe s dětmi pracovat. Člověk, který se nebude dále vzdělávat, nemůže pracovat s Děťmi s PAS. Nebude umět správně aplikovat postupy a zkušenosti, a to by mohlo vést k nedorozumění na pracovišti nebo ublížení dítěti s PAS.

Další výzkumnou otázkou bylo: **Jaké kurzy pracovníci mají během Covidu?** Respondenti uvedli, jaké kurzy navštěvují, zde se odpovědi samozřejmě lišily, protože každý pracovník má jiné kurzy a přednášky, které ho zajímají. a že jsou v on-line podobě. Další výzkumná otázka byla: **Jaké faktory ovlivňují další vzdělávání pracovníků?** Zde pracovníci odpověděli, že určitě je to čas, ceny nabízených kurzů a dnešní situace okolo Covidu.

ZÁVĚR

V bakalářské práci se autorka zaměřila na faktory ovlivňující další vzdělávání pracovníků, kteří pracují s dětmi s PAS. Díky tomu autorka vedla rozhovory s pracovníky, kteří každý den pracují právě s dětmi s PAS. Rozhovory byly provedeny v Integračním centru Zahrada V Praze 3 a ZŠ Zahradka. Všichni pracovníci, kteří pracují s dětmi s poruchou autistického spektra mají povinnost se dále vzdělávat. Pro pracovníky je další vzdělávání důležité, proto aby mohli kvalitně, a především správně pracovat s těmito dětmi. Jsou formy dalšího vzdělávání, které musí splnit každý pracovník, který pracuje s dětmi s PAS. Jsou to určité semináře, kurzy nebo pokračování ve studiu na Vysoké škole.

V Teoretické části se autorka práce věnuje dalšímu vzdělávání, jaké jsou jeho formy a metody. Jaké cíle a faktory ovlivňují další vzdělávání pracovníků.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit a zmapovat vzdělávání pracovníků, kteří pracují s dětmi s poruchou autistického spektra. Dílčím cílem práce je zmapovat jaké je vzdělávání během situace okolo „Koronaviru“, a jak na to reagují pracovníci se kterými byl prováděn rozhovor.

Pro zpracování praktické části se autorka rozhodla pro kvalitativní výzkum, a to tedy metodu rozhovorů. Autorka uskutečnila rozhovory s pracovníky v organizaci a rozhovory vedla samostatně a každý trval individuálně. Z výsledků je patrné, že se všichni pracovníci musejí neustále vzdělávat za získání lepších dovedností a nových zkušeností ve své oblasti práce. Také je patrné, že faktory, které nejvíce ovlivňují další vzdělávání pracovníků, se kterými autorka vedla rozhovory jsou čas, finance a situace v Covid době.

Jak vyplývá z výše uvedeného, autorka se domnívá, že se jí podařilo naplnit cíle, které si v práci stanovila. Problematika dalšího vzdělávání pracovníků s dětmi s PAS není v žádné odborné literatuře uvedena. Nejvíce tedy záleží na zařízení, kde pracovník

pracuje, jaké další vzdělávání od něj očekává jeho zaměstnavatel. Dále je samozřejmě na daném pracovníkovi, jaké formy dalšího vzdělávání bude preferovat.

Tato bakalářská práce by se mohla tedy stát návodem, jakými formami by se pracovník, který pracuje s dětmi s PAS mohl dále vzdělávat. Práce by mohla posloužit i pro budoucí pracovníky, kteří chtějí pracovat s touto cílovou skupinou. Jak už bylo uvedeno, přímá literatura na toto téma není, a tudíž by mohla sloužit jako materiál právě pro nové pracovníky, kteří ještě s dětmi s PAS nepracovali a chtějí se dále vzdělávat.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

ARMSTRONG, M.: Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy: 10. vydání. 1. vyd. Praha: Grada, 2007,. ISBN 978-80-247-1407-3.

BENEŠ, M.. Andragogika. 2 aktualizované a rozšířené vyd. Praha: Grada, 2014. ISBN: 978-80-247-4824-5

GAVORA, P., 2010. Úvod do pedagogického výzkumu. Druhé rozšířené české vydání. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

KOUBEK, J.: Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky. 4. rozš. a dopl. vyd. Praha: Management Press, 2007, 399 s. ISBN 978-80-7261-168-3

LAZAROVÁ, B. a kol.: Cesty dalšího vzdělávání učitelů. Brno: Paido, 2006. ISBN 80- 7315114-6.

MUŽÍK, J. Andragogika. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-045-9

PALÁN, Z. Výkladový slovník lidské zdroje. Praha: 2002. ISBN 80-200-0950-7

TURECKIOVÁ, M.: Řízení a rozvoj lidí ve firmách. Vyd. 1. Praha: Grada, 2004, ISBN 80-247-0405-6.

THOROVÁ, K.: poruchy autistického spektra. 3. vyd. rozš. a přepr. vyd. Praha: Portál, 2016, ISBN 978-80-262-0768-9

ZLÁMALOVÁ, H. Distanční vzdělávání a elearning. Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-56-3

Seznam použitých internetových zdrojů

Autismus- [online]. © 2021 [cit. 2021-10-04] Dostupné z <https://nautis.cz/cz/autismus>

Integrační centrum Zahrada V Praze 3 - [online]. © 2021 [cit. 2021-21-04] Dostupné z <https://iczahrada.cz/>

Naše činnost s členskými státy- Česká republika [online]. © 2020 [cit. 2021-04-04] Dostupné z https://www.eppgroup.eu/cs/nase-cinnost/s-clenskymi-staty/ceska-republika/naschazejici-tyden/tento-tyden-v-ep_kfndnbgf

Prevalence of Autism Spectrum Disorder Among Children Aged 8 Years — Autism and Developmental Disabilities Monitoring Network, 11 Sites, United States, 2016 Surveillance Summaries / March 27, 2020 / 69(4);1–12; Lord C. et al. 2018. Autism spectrum disorder.

Zákony České republiky [online]. © 2015 [cit.2021-02-02]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/skolsky-zakon/cast-1-paragraf-25>

Základní škola Zahradka [online]. © 2021 [cit. 2021-21-04] Dostupné z <https://www.zsahradka.cz/>

SEZNAM ZKRATEK

ADHD- porucha aktivity a pozornosti

ADD- porucha pozornosti

ASD – autism spectrum disorder

EIA – Early infantile Autism

IC – Integrované centrum

PAS – Poruchy autistického spektra

PC – Počítač

SEZNAM OBRÁZKŮ

Seznam obrázků

Obrázek 1: Vyučování v době Covidu	26
Obrázek 2: Základní škola speciální Zahrádka.....	35

SEZNAM POUŽITÝCH TABULEK

Tabulka č. 1- Praxe v zařízení, kde pracovníci pracují	37
Tabulka č. 2 -Rozdělení zaměstnanců.....	38
Tabulka č. 3- Dosažené vzdělání.....	39
Tabulka č. 4- Vzdělávání v zařízení.....	41
Tabulka č. 5- On-line forma vzdělávání.....	42
Tabulka č. 6- Absolvování kurzů v době Covidu.....	43
Tabulka č. 7- Kombinace dalšího vzdělávání a práce.....	44
Tabulka č. 8- Zábavnost dalšího vzdělávání.....	46
Tabulka č. 9- Negativa a pozitiva dalšího vzdělávání.....	48
Tabulka č. 10 - Další vzdělávání v budoucnu.....	49

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A – Otázky z rozhovoru	I
---	----------

Příloha A - Otázky z rozhovoru

1. Jak dlouho pracujete s dětmi s PAS?
2. Jaká je Vaše pracovní pozice?
3. Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
4. Jaké další vzdělání jste v průběhu 3 let prošli?
5. Jaké je vzdělávání během Covidu?
6. Máte nějaké kurzy či jiné formy vzdělávání během Covidu?
7. Je pro Vás těžké zkombinovat práci a další vzdělávání?
8. Baví Vás další vzdělávání? Jaký kurz či jiná forma dalšího vzdělávání byla pro Vás nejpřínosnější?
9. Co nejvíce ovlivňuje Vaše další vzdělávání? Zkuste říci dvě negativa a dvě pozitiva?
10. Jaké další vzdělávání máte v plánu?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Karolína Maršáková

Obor: Andragogika

Forma studia: Kombinovaná

Název práce: Faktory ovlivňující vzdělávání pracovníků, pracujících s dětmi s poruchou autistického spektra

Rok: 2021

Počet stran textu bez příloh: 44

Celkový počet stran příloh: 1

Počet titulů českých použitých zdrojů: 10

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 1

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: PhDr. Shánilová Ivana, Ph.D.